

Psykologer i barnevernet

Dressjakke møter allværsjakke

Hvis psykologer skal bidra inn i barnevernet, holder det ikke at barneverntjenestene vet at vi er kompetente. De må ønske å samarbeide med oss også. Da må vi snakke med dem, ikke om dem.

I juniutgaven av tidsskriftet demonstrerer psykologene Audun Formo Hay og Geir Skauli klokskap når de beskriver arbeid i barnevernet. Ved å fokusere på vårt felles samfunnsoppdrag og respektere hverandres roller og kompetanse kan vi unngå profesjonskamp. Deres ydmykhet er et kjærkomment avbrekk i en ellers hard tone i debatten om barnevernet.

Jeg har jobbet tett på de kommunale barneverntjenestene og institusjoner de siste ni årene. Medietrykket er høyt. Jeg abonnerer på søketjenesten Retriever. Det kan være mange hundre saker i måneden om barnevernet. I snitt ti ganger så mye som om psykisk helsevern, i tillegg til enorme mengder på nett. Innholdet er i all hovedsak kritisk. Tenk deg daglig å lese at tjenesten du jobber i, ikke fungerer, og at du har lav kompetanse. Overraskende nok er tilliten til barnevernet høy i Norge, på tross av kritikken (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2021).

Departementene har i flere år hatt en felles satsing på barnevern, blant annet om helsehjelp og kompetanseheving. Det er bra. Det finnes utallige rapporter med grusomme historier om offentlig svikt og svik (NOU 2017:12). Svært mye av kritikken er berettiget. Min arbeidsplass har selv fått tilbakemeldinger om at vi kan oppleves som kritiske og lite bevisste på egen makt, selv om vi fungerer godt sammen med barneverntjenestene (Mellblom og medarbeidere, 2021).

Dressjakk og allværsjakk

Dressjakkene inviterer ikke allværsjakkene inn i varmen, selv om de vet at allværsjakkene bokstavelig talt har vært ute flere vinternetter

Det er noen slagsider ved det offentlige ordskiftes harmdirrende rettferdighetssans på barns vegne. Det er for eksempel stort sett akademikere som kritiserer høyskoleutdannede. Som Mimmi Kvisvik – leder i FO – sa i forrige utgave av Psykologtidsskriftet: «Profesjonskampen er allerede i gang. Når barnevernet blir diskutert, er det oftere jurister, psykologer og økonomer enn sosionomer og barnevernspedagoger som blir spurt til råds.» Det er ikke første gang Kvisvik er oppgitt over å bli forbigått. Da Regjeringen nylig nedsatte et nytt ekspertutvalg (Rød, 2021), var utvalget blottet for folk som kunne representere de kommunale barneverntjenestene og miljøpersonale på institusjoner. Tenk deg et ekspertutvalg nedsatt for å lage en kvalitetsreform for spesialisthelsetjenesten – men uten å ha med leger eller psykologer fra innsiden av tjenestene. Det hadde vært uhørt.

Men motsatt skjer det. Akademikerne skal kvalitetsforbedre tjenestene der de høyskoleutdanna jobber. Dressjakkene inviterer ikke allværsjakkene inn i varmen, selv om de vet at allværsjakkene bokstavelig talt har vært ute flere vinternetter. Som om deres praksisnære, sosialfaglige og erfaringsbaserte kompetanse er veiet og funnet for lett. Dette er en uklok strategi mot et bakteppe de fleste kjenner til:

Samarbeidet mellom barnevernet og andre instanser er utfordrende. Særlig mellom spesialisthelsetjenester og barneverntjenester. Lauritzen og medarbeidernes (2017) evaluering av rundskrivet om samarbeid viste blant annet at det var manglende tillit til hverandres kompetanse, gjensidig skepsis og ulik problemforståelse. IPSOS-rapporten (2018) viser at når tjenester blir spurt om hvem de har de største samarbeidsutfordringene med, så skårer spesialisthelsetjenesten dårligst med 37 %, tett fulgt av fastlegene og barneverntjenesten.

Samarbeid er krevende fordi det er vanskelig å bygge opp og lett å bryte ned. Hvordan vi kommuniserer om og med hverandre, påvirker hva slags samarbeidsklima vi bereder grunnen for. Kommunikasjon kommer fra det greske ordet «communicare», som betyr «å gjøre felles». Fra teamteori vet vi at vellykkede samarbeid er kjennetegnet av mennesker som er gjensidig avhengig av hverandre for å nå et felles mål.

Vi må kritisk analysere det som går bra

Debatten handler ofte om hva andre profesjoner mangler, og hva slags ekspertise man selv besitter, uten å nevne egne tilkortkommenheter. Vil uttalt skepsis til andres yrkesutøvelse fremme samarbeidsklimaet?

Det som kjennetegner de som lykkes, som nevnte Bærum og Skien, men også Bergen kommune – blant annet takket være Ole Mikaelson, tillitsvalgt for FO i Bergen – er nettopp nysgjerrigheten og ydmykheten i å forstå hverandres perspektiver. Vi trenger flere som synliggjør det som er bra. Det betyr ikke at vi skal slutte å ha barnevernet under lupen. De forvalter enorme mengder makt over de mest utsatte. Vi skal oppdage, melde og være nådeløse på barns vegne.

Men vi må like kritisk og omfattende undersøke og analysere hva som kjennetegner prosesser som går bra, så vi kan gjøre mer av det. Hvis vi skal oppleves som relevante for barneverntjenestene, holder det ikke at de vet at vi er kompetente på for eksempel traumer og utviklingspsykologi, de må ønske å samarbeide med oss også.

Som lederen i Bærum barneverntjeneste sa: Det handler ikke om hvilke profesjoner som skal inn i barnevernet, men om hvilke oppgaver som skal løses. Nå skal det testes ulike modeller for akademikere inn i eller tilknyttet barneverntjenesten. Vi bør øve på å se hva som er vårt felles anliggende, slik at vi øker sannsynligheten for å bli ønsket velkommen.

Referanser

Barne, ungdoms,- og familiedirektoratet (2021, 21. januar) Tilliten til barnevernet er styrket https://bufdir.no/aktuelt/tilliten_til_barnevernet_er_styrket2/

Eks.: NOU 1998: 18. (1998). *Det er bruk for alle: Styrking av folkehelsearbeidet i kommunene*. Sosial- og helsedepartementet. NOU 2017:12 (2017). *Svik og svik — Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt*. Barne- og familiedepartementet

Mellblom, A., Engell, T., Bergseth, J., Baardstu, S. & Helland, S.S. (2021). *Ungdommens stillas. En kartlegging og beskrivelse av tjenesten Stillasbyggerne samt ungdommers og samarbeidspartneres erfaringer*. Regionssenter for barn og unges psykiske helse.

Rød (2021). *Ekspertutvalg skal bedre barnevernet*. Fontene. <https://fontene.no/nyheter/ekspertutvalg-skal-bedre-barnevernet--jeg-beklager-sterkt-at-vi-ikke-er-tatt-med-sier-foleder-mimmi-kvisvik-6.47.776953.086c095518>

Lauritzen, C., Vis, S.A.M, Fossum, S (2017). *Samhandling mellom barnevern og psykisk helsevern for barn og unge – utfordringer og muligheter*. Psykologisk.no <https://psykologisk.no/sp/2017/11/e14/>

IPSOS (2018). *Kartlegging av samhandling om utsatte barn og unge*. Forebygging.no
http://tidliginnsats.forebygging.no/Documents/IPSOS-Endelig-rapport_samhandling_250118.pdf